

Meddelande om framsteg mot förverkligandet av det europeiska utbildningsområdet

Utbildningsdepartementet

2022-12-22

Dokumentbeteckning

COM(2022) 700 final
MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL
EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH
SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN Framsteg mot
förverkligandet av det europeiska området för utbildning

Sammanfattning

Den 18 november 2022 presenterades meddelandet om Framsteg mot förverkligandet av det europeiska området för utbildning av kommissionen. I meddelandet redogörs för framstegen i arbetet för att uppnå det europeiska utbildningsområdet (EEA) och en granskning med särskild fokus på nyckelåtgärder, styrning, investeringar och mobilisering av EU-medel samt arbetet med att utveckla indikatorer på EU-nivå. Meddelandet behandlar också frågor som, enligt kommissionen, kräver ytterligare uppmärksamhet och åtgärder till 2025. Det handlar dels om nya strategiska initiativ med fokus på den digitala och gröna omställningen, fri rörlighet och högre utbildning, dels om ojämlikhet i utbildning, utbredd lärarbrist samt andra strukturella problem. Kommissionen anser att fokus för perioden fram till 2025 bör ligga på att säkerställa i) uppföljningen av strategiska initiativ gällande EEA på nationell nivå, ii) kvalitetsinvesteringar genom effektivt utnyttjande av EU:s och medlemsstaternas resurser och iii) en robust övervakning av framstegen.

Kommissionen presenterar detta meddelande för att bidra till reflektion och diskussion inför halvtidsöversynen av EEA 2023. Kommissionen kommer att lägga fram en fullständig rapport om EEA 2025.

Regeringen anser att EU är centralt för svensk ekonomi, välfärd och kompetensförsörjning. Sverige ska fullt ut delta i och forma EU-samarbetet på ett sätt som värnar både svenska och europeiska intressen. Det gäller även inom utbildningsområdet. Regeringen kan därför välkomna att arbetet mot att uppnå EEA går framåt och ser positivt på det urval av frågor som kommissionen bedömer är viktiga att diskutera under halvtidsöversynen av EEA under 2023.

I diskussionerna om EEA verkar regeringen för att medlemsstaternas befogenheter på utbildningsområdet respekteras.

När det gäller de förslag som nämns i meddelandet och som ännu inte har presenterats kommer regeringen att ta slutlig ställning till respektive förslag då de har presenterats av kommissionen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I Romförklaringen från 2017 åtog sig EU:s ledare att arbeta för en union där ungdomar får den bästa utbildningen och kan studera och få arbete över hela kontinenten. Samma år fastställde kommissionen visionen om EEA. Europaparlamentet, rådet och kommissionen tillkännagav vid det sociala toppmötet i Göteborg den europeiska pelaren för sociala rättigheter, där det anges att var och en har rätt till god, inkluderande utbildning och livslångt lärande.

I 2020 års meddelande om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025 (COM(2020) 625, se även faktapromemoria 2020/21:FPM28), tydliggörs arbetet med området. Två rådsresolutioner, en från februari 2021 om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030) och en från november 2021 om en styrningsstruktur för den strategiska ramen för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030), bygger vidare på 2020 års meddelande.

Den övergripande strategiska ramen för att förverkliga EEA bygger på följande:

- Policymål för reformer och europeiskt samarbete.
- Mål på EU-nivå för att mäta framsteg.
- Åtgärder på EU-nivå för att stödja medlemsstaterna i genomförandet.
- En reformerad ram för styrning av samarbete och gemensamt skapande.

I meddelandet om ett europeiskt område för utbildning från 2020 angav kommissionen att den avsåg att publicera en lägesrapport under 2022.

Meddelandet från kommissionen som publicerades i november 2022 åtföljs av arbetsdokumentet från kommissionen (SWD(2022) 750). I meddelandet och arbetsdokumentet görs en bedömning av framstegen mot EEA och en granskning med särskilt fokus på nyckelåtgärder, styrning, investeringar och mobilisering av EU-medel samt arbetet med att utveckla indikatorer på EU-nivå. I meddelandet behandlas också frågor som, enligt kommissionen, kräver ytterligare uppmärksamhet och åtgärder till 2025.

1.2.1 Framsteg hittills mot EEA

Sammanlagt 40 åtgärder på EU-nivå har av kommissionen identifierats inom ramen för EEA. Dessa initiativ utgör, enligt kommissionen, en ram för åtgärder och politisk vägledning för att göra framsteg inom de huvudsakliga fokusområdena för europeiskt samarbete. Åtta strategiska initiativ har redan föreslagits av kommissionen och antagits av rådet:

- Ramen för inkluderingsåtgärder för Erasmus+ och Europeiska solidaritetskåren 2021–2027
- Strategier för blandat lärande för högkvalitativ och inkluderande grundskole- och gymnasieutbildning
- Unga volontärers rörlighet i Europeiska unionen
- Den europeiska universitetsstrategin
- Broar för ett effektivt europeiskt samarbete inom högre utbildning
- En europeisk strategi för mikromeriter för livslångt lärande och anställbarhet
- Lärande inför den gröna omställningen och en hållbar utveckling
- Vägar till en framgångsrik skolgång

1.2.1.1 Starkare ram för styrning av förverkligandet av EEA

Den nya strategiska ramen, som fastställs i två rådsresolutioner från 2021, lade enligt kommissionen grunden till en starkare styrningsmekanism inom EEA som bygger på förtroende, frivilligt samarbete, gemensamt skapande, flexibilitet och ökat egenansvar i medlemsstaterna. Den har också stärkt högnivågruppens för utbildning förmåga att möta oförutsedda utmaningar så som det ryska anfällskriget mot Ukraina och covid-19-pandemin.

Kommissionen framför att arbetsgrupperna, i enlighet med den strategiska ramen för arbetsgrupper för EEA 2021–2025, har utgjort ryggraden för utbyte och ömsesidigt lärande i en bredd av frågor och att dessa är en viktig kanal för samarbete med intressenter. Även toppmöten och offentliga samråd har använts av kommissionen för samarbete med intressenter.

1.2.1.2 Framsteg mot målen på EU-nivå och utbildningssituationen i EU

På EU-nivå har sju mål fastställts inom ramen för EEA. Dessa är:

1. Minst 96 % av barnen mellan tre års ålder och åldern för obligatorisk skolstart bör delta i förskoleverksamhet och barnomsorg senast 2030.
2. Andelen unga med högst grundskoleutbildning bör understiga 9 % senast 2030.
3. Andelen nyutexaminerade från en yrkesutbildning som fått delta i arbetsplatsförlagt lärande under sin yrkesutbildning bör vara minst 60 % senast 2025.
4. Andelen personer i åldern 25–34 med eftergymnasial utbildning bör vara minst 45 % senast 2030.
5. Minst 47 % av alla vuxna i åldern 25–64 år bör ha deltagit i lärande under de senaste 12 månaderna senast 2025.
6. Andelen 15-åringar med svaga grundläggande färdigheter i läsning, matematik och naturvetenskap bör understiga 15 % senast 2030.
7. Andelen åttondeklassare med svaga färdigheter i data och informationskompetens bör understiga 15 % senast 2030.

Kommissionen anger att det inte finns en tydlig trend gällande framstegen i förhållande till målen på EU-nivå. Flera långvariga indikatorer visar en tydlig och positiv trend där andelen unga som lämnar skolan med högst grundskoleutbildning fortsätter att minska, andelen unga med eftergymnasial utbildning ökar, även om det sker i kombination med en ökande skillnad mellan könen, och deltagandet i förskoleverksamhet har stadigt ökat. Kommissionen menar vidare att strukturella problem kvarstår vilket tydliggörs genom att 3,1 miljoner ungdomar med högst grundskoleutbildning hamnar utanför utbildningssystemet. Dock finns det, enligt kommissionen, stora skillnader inom och mellan medlemsstaterna och det kan inte tas för givet att de positiva trenderna kommer att fortsätta.

Enligt kommissionen har det varit en central prioritering i medlemsstaterna att ta itu med ojämlikheten i utbildning och ett stort antal åtgärder har genomförts i hela EU. Kommissionen anger samtidigt att socioekonomisk bakgrund fortsatt är den viktigaste variabeln för att förklara skolresultat. Barn och unga från mindre gynnade miljöer ligger efter i förhållande till alla mål på EU-nivå. Enligt kommissionen kan bristen på framsteg gällande grundläggande färdigheter bero på att grundproblemet med brist på likvärdighet inom utbildning inte har belysts i tillräcklig utsträckning. Kommissionen framför att pandemins effekter kan ha ökat skillnaderna i skolresultat. Vidare menar kommissionen att det i detta sammanhang är osannolikt att målen på EU-nivå kommer att kunna nås utan ett större fokus på likvärdighet i utbildningen.

Dessutom konstaterar kommissionen att lärarbristen förvärras i hela EU, till stor del på grund av den åldrande lärarkåren och yrkets låga attraktionskraft,

vilket utgör en allvarlig risk för kvalitet och likvärdighet inom utbildningsväsendet. Enligt kommissionen genomför flera medlemsstater reformer och åtgärder för att öka läraryrkets attraktivitet. Det handlar om att locka fler sökande till grundläggande lärarutbildning, att ge stöd till nya lärare, att förbättra arbetsvillkoren och att erbjuda alternativa vägar till läraryrket.

1.2.2 Starkare återuppbyggnad efter covid-19-pandemin och stöd till Ukraina

Kommissionen konstaterar att både covid-19-pandemin och Rysslands invasionskrig mot Ukraina har påverkat och mobiliserat EEA på djupet. EU-medel och ökat samarbete inom den strategiska ramen för EEA har stöttat nationella utbildningssystem i kristider och syftat till att stärka deras förmåga till återhämtning genom investeringar och reformer i linje med målen för utbildningsområdet. Kommissionen påpekar att de långvariga effekterna fortfarande kan bromsa utvecklingen eller ta uppmärksamhet ifrån behovet att ta itu med de långsiktiga strukturella utmaningarna.

1.2.2.1 Mobilisering av EU-medel för nationella åtgärder och reformer

EU-finansiering stöder uppbyggnaden av EEA, främst genom faciliteten för återhämtning och resiliens, samt de sammanhållningspolitiska fonderna. Till följd av detta beräknas EU:s totala utgifter för utbildning och färdigheter mellan 2021 och 2027 tredubblas jämfört med perioden 2014–2020. Kommissionen framför att EEA är nära knutet till den europeiska planeringsterminen och programplaneringen av EU-medel för reformer av och investeringar i utbildning. Kommissionen meddelar att ett effektivt genomförande av reformer och investeringar och en robust övervakning av dessa i nästa fas kommer att vara avgörande för att säkerställa att EEA förverkligas.

EU-medel har, enligt kommissionen, mobiliserats för att komma till rätta med ojämlikhet och göra utbildningssystemen mer motståndskraftiga efter pandemin. Medlemsstaterna har vidtagit ett antal omedelbara krisåtgärder, som i allmänhet ingår i mer långsiktiga strategier för årtiondet fram till 2030 och ofta stöds av EU-medel.

Kommissionen meddelar att reformer av och investeringar i faciliteten för återhämtning och resiliens främjar den digitala och gröna omställningen av utbildning, i linje med målen för EEA. EU-medel förväntas, enligt kommissionen, ytterligare påskynda och konsolidera digitaliseringen och omvandlingen av den högre utbildningssektorn i linje med den europeiska universitetsstrategin och den nya europeiska innovationsagendan, och utnyttja synergier mellan EEA och det europeiska forskningsområdet (ERA). Kommissionen meddelar att investeringar och reformer från medlemsstaterna syftar till att förbättra den högre utbildningens relevans för arbetsmarknaden.

Kommissionen konstaterar att det har varit en utmaning att inkludera barn och unga från Ukraina i medlemsstaternas utbildningssystem och att arbetet har omgärdats av stor osäkerhet. Kommissionen bedömer att EU:s grupp för utbildningssolidaritet, högnivågruppen för utbildning och arbetsgrupperna för den strategiska ramen för EEA har varit bra forum för utbyte av erfarenheter och information samt mobilisering av ett samordnat EU-stöd.

På EU-nivå anger kommissionen att flera initiativ bidragit till ett samordnat EU-stöd till Ukraina och nämner specifikt Europeiska yrkesutbildningsstiftelsens krispaket för undervisning och anställbarhet, Portalen för EEA och School Education Gateway. Kommissionen konstaterar att möjligheterna för deltagare från Ukraina att ta del av existerande Erasmus+-projekt har utvecklats.

Kommissionen meddelar vidare att den har mobiliserat EU-medel för att stödja deltagande i utbildning av människor som flyr från Ukraina. Detta har skett genom initiativet om sammanhållningsinsatser för flyktingar i Europa (Care) som antogs i april 2022, Fast-Care som antogs den 29 juni 2022 och även React-EU.

1.2.3 Ytterligare åtgärder som krävs för att förverkliga EEA senast 2025

1.2.3.1 Nya strategiska initiativ

Kommissionen meddelar att den utarbetar de sex återstående strategiska initiativen för EEA. Dessa ska, enligt kommissionen, antas senast 2025 och stöder medlemsstaterna i genomförandet av alla strategiska initiativ på området. Det handlar om följande strategiska initiativ:

- Möjliggörande faktorer för digital utbildning
- Förbättra utbudet av digitala färdigheter i utbildningen
- Europeisk ram för rörlighet i utbildningssyfte
- Europeiskt system för kvalitetssäkring och erkännande
- Gemensam europeisk examen
- Möjlig juridisk form för allianser mellan lärosäten

Kommissionen framför att de kommande strategiska initiativen som gäller högre utbildning omfattar åtgärder inom ramen för den europeiska universitetsstrategin.

För att stödja genomförandet av den antagna rekommendationen om vägar till en framgångsrik skolgång meddelar kommissionen att den i början av 2023 kommer att inrätta en expertgrupp för välbefinnande och stödjande lärandemiljöer för grupper som riskerar att prestera sämre än målen. Gruppen kommer att utarbeta EU-riktlinjer för att främja välbefinnande i skolan.

Kommissionen anger att som en del av genomförandet av handlingsplanen för digital utbildning kommer den att lägga fram två flaggskeppsförslag som bygger på resultaten av den strukturerade dialogen om digital utbildning och digitala färdigheter. Båda förslagen kommer, enligt kommissionen, att stödja lärarnas lärandebehov och deras förmåga att använda digital teknik och undervisa i digitala ämnen.

Kommissionen anger också att det kommande förslaget till rådets rekommendation om möjliggörande faktorer för digital utbildning kommer att behandla formell utbildning och fokusera på investeringar, kapacitetsuppbyggnad och framgångsrik användning av digital teknik för att förbättra undervisningen och lärandet. Målet kommer, enligt kommissionen, att vara att förbättra läranderesultaten för alla elever, stödja medlemsstaterna i den digitala omställningen av deras utbildningssystem genom att beskriva de viktigaste möjliggörande faktorerna för effektiv och inkluderande digital utbildning.

Kommissionen framför vidare att förslaget till rådets rekommendation om att förbättra utbudet av digitala färdigheter i utbildningen kommer att ge en mer strategisk syn på utvecklingen av digitala färdigheter och främja en inkluderande, konsekvent och samordnad strategi för tillhandahållande av digitala färdigheter på alla utbildningsnivåer. Kommissionen meddelar att målet kommer att vara att hjälpa medlemsstaterna att möta gemensamma utmaningar när det gäller nivån på digital kompetens i olika delar av befolkningen och öka utbildningssystemens förmåga att säkerställa dess tillhandahållande.

1.2.3.3 *Europeisk ram för rörlighet i utbildningssyfte*

Kommissionen anger att den kommer att föreslå en europeisk ram för rörlighet i utbildningssyfte. Målet kommer, enligt kommissionen, att vara att främja gränsöverskridande rörlighet i utbildningssyfte på alla nivåer, identifiera kvarvarande hinder och ge vägledning om hur de kan övervinnas. Den nya ramen kommer att uppmuntra medlemsstaterna att göra studier utomlands till en värdefull del av alla utbildningsvägar och införliva möjligheten till rörlighet i utbildningsprogram.

1.2.3.4 *Europeiskt system för kvalitetssäkring och erkännande*

Kommissionen kommer att genomföra konsultationer under 2023 om vägen framåt för ett europeiskt system för kvalitetssäkring och erkännande. Enligt kommissionen kommer målet att vara att se över nuvarande system för kvalitetssäkring och erkännande och se till att de är ändamålsenliga inom ramen för ett högskolelandskap i förändring.

Kommissionen anger att målet är att genomföra en pilotstudie om en gemensam europeisk examensmärkning som utfärdas på frivillig basis och som bygger på särskilda kriterier.

Kommissionen meddelar vidare att en pilotstudie även kommer att genomföras för att testa idén om en möjlig juridisk form för allianser mellan lärosäten. Kommissionen menar att syftet med en juridisk form bland annat är att allianser av lärosäten ska kunna dela personalresurser, tekniska lösningar för undervisning, forskning och innovation. Nästa steg kommer, enligt kommissionen, att fastställas tillsammans med medlemsstaterna och intressenter utifrån resultaten av dessa pilotstudier.

1.2.3.6 *En ny likvärdighetsindikator och andra insatser för att stärka faktabasen*

Kommissionen presenterar i 2022 års utbildningsöversikt en ny likvärdighetsindikator (se SWD (2022) 750, avsnitt II.2.2.1, och SWD (2022) 751). Kommissionen anger att ytterligare två indikatorområden på EU-nivå gällande läraryrket respektive utbildning för miljömässig hållbarhet är under utveckling. Kommissionen framför även att den arbetar för att inrätta en observationsgrupp för den europeiska sektorn för högre utbildning.

Med hjälp av den nya indikatorn undersöks andelen elever som presterar sämre än genomsnittet inom alla tre Pisa-områdena samtidigt, och jämför varje lands högsta och lägsta fjärdedel i det socioekonomiska indexet. Indikatorn visar att risken i EU för att en ung person från en mindre gynnad socioekonomisk miljö ska prestera sämre än genomsnittet är nästan sex gånger högre än för en person från en gynnad socioekonomisk miljö. Enligt kommissionen är detta alarmerande och i vissa medlemsstater är situationen ännu värre då variationen mellan länderna är stor. Kommissionen meddelar vidare att länder som lyckas begränsa de socioekonomiska resultatskillnaderna är samma länder som uppvisar starka Pisaresultat över lag vilket, enligt kommissionen, tyder på att det går att kombinera god utbildning med likvärdighet inom utbildning.

Som ett alternativ till hur den nya indikatorn ska användas för att förbättra utformningen av politiken föreslår kommissionen att utifrån den nya indikatorn utveckla ett nytt mål på EU-nivå för cykeln 2026–2030.

1.2.3.7 *Säkerställande av kvaliteten på investeringar i utbildning genom ett nytt lärandelaboratorium*

I maj 2021 inrättade kommissionen en expertgrupp för kvalitetsinvesteringar i allmän utbildning och yrkesutbildning för att identifiera politiska reformer som har störst potential att stärka utbildningsresultat och inkludering, samtidigt som effektiviteten i utgifterna samt övervakningen och

utvärderingen förbättras. Expertgruppen föreslår att i) fler utvärderingar av utbildningspolitiken genomförs på ett systematiskt sätt, ii) kunskap om de bästa utvärderingsmetoderna delas och iii) ömsesidigt lärande och kapacitetsuppbyggnad organiseras på grundval av utvärderingsmetoder, så att medlemsstaterna kan göra effektiva, ändamålsenliga och faktabaserade val om utbildningsinvesteringar.

I november 2022 lanserade kommissionen, som en följd av expertgruppens slutsatser, ett lärandelaboratorium om kvalitetsinvesteringar i utbildning för att hjälpa medlemsstaterna. Syftet med laboratoriet är att främja utvärderingar av offentliga utgifter och utbildningspolitiken som är anpassade till särskilda lokala, regionala och nationella behov och uppmuntra till regelbunden användning av dem i beslutsfattandet.

1.2.3.8 Stärkande av styrningen av EEA

Kommissionen konstaterar att effekterna av covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina på utbildningssystemen ledde till att vissa strukturella problem aktualiserades. En effektiv lösning på sådana systematiska utmaningar kräver långsiktiga insatser som gynnas av ett nära samarbete.

Kommissionen framför att intressenters deltagande, inklusive det civila samhällets, är avgörande för att genomföra åtgärder för EEA. För att på ett bättre sätt inkludera det civila samhället meddelar kommissionen att de kommer att undersöka möjligheterna att öka det ekonomiska stödet för att stärka det civila samhällets samarbete i fråga om utbildnings- och ungdomspolitik inom Erasmus+-programmet.

1.2.3.9 Stärkande av den geopolitiska dimensionen av EEA

Enligt kommissionen har den geopolitiska dimensionen av EEA blivit allt viktigare. Kommissionen anger att EEA har visat sig vara en drivkraft för reformer i andra länder och fungerar som en global kvalitetsstandard med åtgärder som når ut till länder och deltagare utanför EU, främjar de europeiska utbildningssystemens attraktionskraft, motiverar länder på väg mot EU-medlemskap och stöder dem i omvandlingen av deras utbildnings-, forsknings- och innovationssystem. Dimensionen har enligt kommissionen stärkts genom bland annat EU:s globala investeringar, ökad budget för instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingsamarbete och internationellt samarbete till utbildning, samt främjandet av rörlighet i utbildningssyfte, digital omställning och kvalitet, likvärdighet, inkludering och jämställdhet i utbildningen, ett arbete som kommer att fortsätta.

Utbildning fortsätter, enligt kommissionen, även att vara en prioriterad fråga i EU:s samarbete i grannskaps- och utvidgningsländerna. Detta genom att exempelvis främja ett starkare partnerskap med västra Balkan inom ramen för Erasmus+.

Kommissionen konstaterar vidare att utbildningsstöd som tillhandahålls av både EU och medlemsstaterna till Ukraina visar att Team Europe-strategin kan vara smidig och effektiv när det gäller att hantera kriser, vilket visar mervärdet av ett sådant informellt och frivilligt samarbete. Flexibiliteten i Erasmus+-programmet lyfts särskilt av kommissionen. Kommissionen kommer att stödja Ukrainas återhämtning på utbildningsområdet. Kommissionen anger vidare att den kommer fortsätta att stödja Team Europe-strategin med utgångspunkt i utbildningsdimensionen av Global Gateway-initiativet för att främja utbildning av god kvalitet i partnerländerna.

1.2.4 Halvtidsöversyn 2023

Kommissionens meddelande syftar till att utvärdera läget och hålla farten, engagemanget och deltagandet uppe när det gäller att förverkliga EEA. Lägesrapporten visar, enligt kommissionen, riktningen för den kommande halvtidsöversynens viktigaste frågor.

Kommissionen anger att halvtidsöversynen 2023 är inriktad på att dra lärdom av de första åren och på att intensiviera arbetet och öka engagemanget för perioden fram till 2025. År 2023 kommer kommissionen att inleda en offentlig konsultation och en utvärdering av EEA. Detta kommer att stärka faktaunderlaget för slutrapporten om det europeiska utbildningsområdet till 2025. Kommissionen uppmanar medlemsstaterna, andra EU-institutioner och intressenter, inbegripet arbetsmarknadens parter och det civila samhället, att delta och delge egna erfarenheter av åtgärder och insatser för att förverkliga EEA.

I enlighet med resolutionen om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet ska rådet, utifrån den ovan nämnda utvärderingen, se över och justera den strategiska ramen inför den andra cykeln 2026–2030.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inte aktuellt för närvarande. Kommissionens initiativ om en möjlig framtida juridisk form för allianser mellan lärosäten kan innebära att de nationella förutsättningarna kommer behöva analyseras närmare.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

De insatser som hanteras i meddelandet ska främst ske på EU-nivå inom ramen för beslutad budget. De insatser som avser nationell nivå är frivilliga att genomföra och regeringen bedömer därför att de inte har några effekter på statsbudgeten.

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen anser att EU är centralt för svensk ekonomi, välfärd och kompetensförsörjning. Sverige ska fullt ut delta i och forma EU-samarbetet på ett sätt som värnar både svenska och europeiska intressen. Det gäller även inom utbildningsområdet. Regeringen kan därför välkomna att arbetet mot att uppnå EEA går framåt och ser positivt på det urval av frågor som kommissionen bedömer är viktiga att diskutera under halvtidsöversynen av EEA under 2023.

Regeringen anser att lärarförsörjningen är en konkret och påtaglig utmaning för Sverige och samtliga EU-länder. Den får konsekvenser för hela utbildningssystemet och ytterst för elever. Den kräver insatser på samtliga nivåer för att lösas. Det är viktigt med flexibla utbildningsvägar för akademiker så att de har möjlighet att ställa om till läraryrket och att höja läraryrkets status samt förbättra arbetsvillkoren.

Regeringen ser generellt positivt på att kommissionen arbetar vidare med ytterligare åtgärder för att förverkliga EEA. Regeringen stödjer arbete som betonar vikten av att alla ska ha samma tillgång till likvärdig utbildning av hög kvalitet. Det är av största vikt att arbeta för ett likvärdigt och jämställt utbildningssystem som utjämnar livschanser och bidrar till sammanhållning, demokratiska värderingar, inkludering och gemenskap. Detta främjar livslångt lärande för alla, oavsett bakgrund, kön, ålder, funktionsnedsättning och bostadsort.

Regeringen kan även ställa sig bakom kommissionens initiativ om ett lärandelaboratorium med syftet att stödja de medlemsstater som efterfrågar stöd och information om evidensbaserade utbildningsreformer.

I diskussionerna om EEA verkar regeringen för att medlemsstaternas befogenheter på utbildningsområdet respekteras.

När det gäller de förslag som nämns i meddelandet och som ännu inte har presenterats kommer regeringen att ta slutlig ställning till respektive förslag då de har presenterats av kommissionen. Regeringen har följande initiala syn på de nya strategiska initiativen som angetts i avsnitt 1.2.3.1 och som beskrivs mycket översiktligt i kommissionens meddelande.

Möjliggörande faktorer för digital utbildning och förbättring av utbudet av digitala färdigheter i utbildningen

Regeringen ser positivt på att kommissionen i framtagandet av de aviserade rekommendationerna om digital utbildning och digitala färdigheter tar tillvara medlemsländernas erfarenheter och bygger vidare på resultaten av de strukturerade dialogerna. Det är dock viktigt att elever och lärare även har

tillgång till läroböcker, dvs. tryckta läromedel, och inte enbart är hänvisade till digitala hjälpmedel i undervisningen.

2022/23:FPM35

Europeisk ram för rörlighet i utbildningssyfte

Regeringen anser att mobilitet är en viktig del av högre utbildning och ser positivt på att kommissionen fortsätter att utforska möjligheterna till att etablera en ram för rörlighet som bl.a. kan bidra till att motverka administrativa hinder för rörlighet.

Europeiskt ramverk för kvalitetssäkring och erkännande

Regeringen ser positivt på att kommissionen avser att koppla ihop frågorna om kvalitetssäkring och erkännande. Regeringen anser emellertid att relationen mellan EEA och det europeiska området för högre utbildning (EHEA) är en fråga som kommissionen måste ta hänsyn till vid utformandet av ett ramverk för kvalitetssäkring och erkännande. Regeringen anser att mervärdet av att utveckla ett nytt ramverk för extern kvalitetssäkring och erkännande i och med att det redan finns ett inom ramen för Bolognaprocessen inte tillräckligt har motiverats.

Gemensam europeisk examen

Regeringen är positiv till att en pilotstudie genomförs när det gäller en europeisk examensmärkning, men vill också understryka vikten av att de nationella befogenheterna inte påverkas av de kriterier som ska ligga till grund för en europeisk examen.

Möjlig juridisk form för allianser mellan lärosäten

Vidare är regeringen positiv till allianser mellan lärosäten, däribland Europauniversitet, där 13 svenska universitet och högskolor ingår i dagsläget. Samtidigt vill regeringen betona att utbildning är en nationell befogenhet och att det ännu inte är klarlagt hur en juridisk form för allianser mellan lärosäten kan utformas på ett sätt som inte kringskär de nationella befogenheterna på utbildningsområdet. Därutöver bedömer regeringen att de nationella förutsättningarna kan behöva analyseras närmare. Regeringen anser därför att det är bra att det genomförs pilotstudier.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Ännu inte kända.

3 Förslagets förutsättningar

2022/23:FPM35

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt. Meddelandet innehåller inte något förslag till rättsakt.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Meddelandet har presenterats av kommissionen på ett utbildningsministermöte den 28 november 2022.

4.2 Fackuttryck/termer

I den officiella översättningen av meddelandet används begreppet rättslig stadga som översättning för ”legal statute”. I faktapromemorian används i stället begreppet juridisk form vilket är det begrepp som i regel används av företrädare för universitet och högskolor samt inom Regeringskansliet.